

Vpliv okolja in delovnega življenja na kakovost življenja

Renata Vovk*

Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, Ulica talcev 3,
8000 Novo mesto, Slovenija
renatka.vovk@gmail.com

Povzetek:

Raziskovalno vprašanje (RV): Kakšni so vplivi okolja ter delovnega življenja na kakovost življenja?

Namen: Kakovost življenja se iz leta v leto spreminja. Namen in cilj je pripraviti pregled trenutnega stanja in predlagati pristope h izboljšavi.

Metoda: V raziskavi smo uporabili kvalitativno metodo, ki temelji na analitičnem preučevanju. In sicer smo preučevali obstoječo literaturo, članke ter na podlagi osebnih izkušenj podali mnenje ter predloge k izboljšavi.

Rezultati: Ugotovili smo, da delo ni ločena dimenzija od ostalih sestavin človekovega življenja, ampak da delovno življenje prav tako vpliva na ostale vidike posameznikovega življenja.

Organizacija: Podjetje-organizacija ter država in širša okolica so sestavni del makro okolja, le ti pa lahko s svojo politiko podpirajo in spodbujajo svojo družbo.

Družba: Ljudje morajo uravnavati zasebno življenje in kariero, potencialni zaslužek, s preživljanjem časa z družino, država pa bi jim morala zagotoviti najboljše možne pogoje za življenje.

Originalnost: V delu smo predstavili pomembne dejavnike, ki vplivajo na kvaliteto življenja in delovnega življenja. Le ti so primerni, da se jih izpostavi ter analizira in poda predloge za izboljšanje.

Omejitve/nadaljnje raziskovanje: Omejili smo se na pregled obstoječih člankov in vsebin, ki se navezujejo na vpliv življenjskega ter delovnega okolja na življenje. Nadaljevali bi lahko z raziskavo, ki bi jo nadgradili z anketami v določeni organizaciji ali regiji.

Ključne besede: kakovost življenja, staranje, delovna doba, etnična skupina, kriza, zadovoljstvo, dolenjska, zaposlitev.

1 Uvod

V današnjem svetu smo podvrženi velikim spremembam. Pojavlja se nam vprašanje kako vplivi okolje v katerem živimo ter delovnega življenja na kakovost življenja? Želja po materialnem blagostanju je v današnjih časih pri ljudeh čedalje večja. Zato bi lahko rekli, da je definicija kakovosti življenja zelo relativna, vsaj v razvitem delu je tako. Tako v svetu, Evropi in tudi pri nas so v ospredju globalne krizne razmere, od stagnacije in inflacije do dolžniške krize. V zadnjem obdobju povzročata negotovost tudi ukrajinsko-ruska vojna, energetska in prehranska kriza.

* Korespondenčni avtor / Correspondence author

Prejeto: 6. november 2022; revidirano: 14. november 2022; sprejeto: 1. december 2022. /

Received: 6th November 2022; revised: 14th November 2022; accepted: 1st December 2022.

V članku smo si postavili raziskovalno vprašanje kakšen je vpliv okolja v katerem živimo ter delovnega okolja na življenje.

Kakovost življenja se iz leta v leto spreminja. Namen in cilj je pripraviti pregled trenutnega stanja in predlagati pristope h izboljšavi. Predstavljeni so tudi napotki kako kakovostno živeti.

2 Teoretična izhodišča

Ljudje stremimo k kakovostnejšemu življenju, zato iščemo ravnotežje med službo, družino in prostim časom, ki je namenjen le nam. Kot navaja Svetlik (1996, str.5) kakovost življenja ni odvisna le od sredstev, ki jih imajo ljudje na voljo, ampak predvsem od tega, kako ta sredstva uporabljajo. Fahey, Nolan in Whelan (2003, str.14) definirajo kakovost življenja kot celotno blaginjo posameznika. Blaginjo ne predstavljajo le življenjski pogoji, ki jih ima posameznik

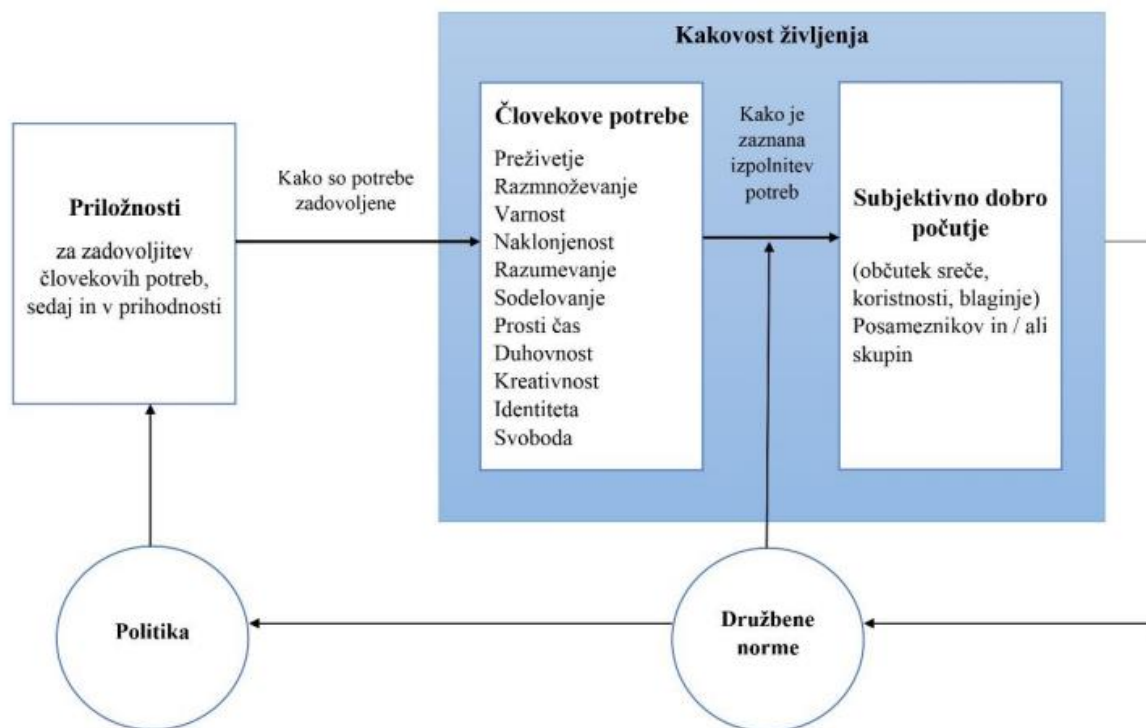
Ko govorimo o kakovosti življenja, govorimo o temi, ki ima obsežno pot razvoja in je največji pomen v družboslovju dobila v šestdesetih letih, v Sloveniji v osemdesetih. Raziskovalci so se najprej ukvarjali s številnimi vprašanji – kako izmeriti kakovost življenja. Nanaša se na blaginjo posameznikov v širšem smislu in je definirana glede na zelene osnovne vrednote in družbene cilje, ki prevladujejo. Ti so predvsem minimalni dosežek življenjskega standarda, enaka razdelitev življenjskih priložnosti in zadovoljena potreba po socialni varnosti (First European Quality of Life Survey – Life satisfaction, happiness and sense of belonging 2005, str. 5) na voljo in možnost nadzora nad viri, temveč tudi, kaj posameznik čuti do svojega življenja.

Fahey, Nolan in Whelan so izpostavili tri karakteristike kakovosti življenja(Albert in drugi 2004, str.1):

- Kakovost življenja se nanaša na posameznikovo življenjsko situacijo (mikroperspektiva), kjer igrajo ključno vlogo okoliščine, v katerih živi posameznik in njegovo zaznavanje oziroma razumevanje le teh. Pri tem je pomembno poznavanje ekonomske in socialne situacije države v kateri posameznik živi, saj le tako lahko posameznika umestimo v ustrezen kontekst.
- Kakovost življenja je multidimenzionalni koncept. Upoštevati je potrebno različna področja življenja in ne le prihodka in materialnih dobrin. Ta način je prevladoval v mnogih predhodnih raziskavah. Poleg upoštevanja različnih dimenzij je ključnega pomena tudi njihov medsebojni odnos.
- Kakovost življenja je mogoče meriti z objektivnimi in subjektivnimi kazalci. Subjektivni kazalci nam pomagajo identificirati posameznikove cilje in orientacije. Šele ko subjektivno oceno povežemo z objektivnimi življenjskimi pogoji, dobimo celotno sliko kakovosti življenja.

Kakovost življenja je skupek dejavnikov, ki človeku dajejo dobro počutje, tako materialno kot čustveno. Z drugimi besedami, kakovost življenja je vrsta pogojev, ki jih mora posameznik uživati, da lahko zadovolji svoje potrebe. To, da ne gre le za preživetje, ampak tudi udobno živeti.

V sliki 1 je prikazana pomembnost za dosego kakovosti življenja skozi povezavo med potrebami človeka in potrebo po njihovi izpolnitvi, kot subjektivni potrebi, katere so prikazane za dobro počutje. Skupek človekovih potreb kot so preživetje, razmnoževanje, varnost, naklonjenost razumevanje, sodelovanje, prosti čas duhovnost, kreativnost, identiteta, svoboda tvori subjektivno dobro počutje, ki se odraža kot občutek sreče, koristnosti ali blaginje. Dobro počutje lahko pripada tako posamezniku kot skupni.

Slika 1. Kakovost življenja kot odnos med človekovimi potrebami in subjektivno potrebo po njihovi izpolnitvi.
Prirejeno po: R. Constanza et al., *Quality of Life: An approach integrating opportunities, human needs and subjective well-being*, 2007, str. 269.

Da so potrebe zadovoljene pa je faktorjev več. Med njih sodijo družbene norme, ki se nadaljujejo v politiko in nenazadnje v priložnosti, ki se pokažejo za zadovoljitev človekovih potreb sedaj in v prihodnosti.

Kakovost življenja zajema različne vidike, ki so lahko subjektivni, na primer uživanje prostega časa za hobije ali cilje, na primer imeti dom z vsemi osnovnimi storitvami. Kakovost življenja govori o tem, kako smo zadovoljni s svojim življenjem in kakšen občutek imamo o sebi. Življenjski standard pa se nanaša na zadovoljitev potreb, kot so: hrana, bivalni prostor, obleka in podobno. To sta dva pojma in sta pogosto zamenjana in sploh ni nujno, da sta povezana. Visok življenjski standard še ne pomeni, da imajo zato ljudje visoko kakovost življenja. Tu bi lahko izpostavili predvsem oglaševalce, ki vplivajo na to, da ljudi prepričajo o kakovosti nekega izdelka oziroma storitve in da bo to »nenadoma povečalo kakovost našega življenja in izboljšalo življenjski standard«. V takšnem primeru gre tudi za gospodarske in politične taktike, v katerih si npr. gospodarstveniki in politiki ustvarjajo večji dobiček. Kakovost življenja se osredotoča

predvsem na povečanje sredstev, s katerimi si ljudje pomagajo oziroma povečajo kakovost življenja.

Da lahko opišemo gospodarske razmere v posamezni državi, uporabimo objektivne kazalce, kot je na primer domači bruto proizvod na prebivalca neke države in subjektivne ocene materialnih razmer, v katerih živijo posamezniki (Uhan 2004, str. 197).

Uhan (2004) navaja, da na delitev dohodka ne vpliva samo izobrazba in zaposlitev, temveč tudi spol in starost, ki imata še vedno pomembno vlogo. Vsako deseto gospodinjstvo v EU pa ima težave z denarjem. V teh gospodinjstvih so člani omejeni glede nakupov osnovnih potrebščin (hrana, obleka, ...). Najslabše razmere so v državah kandidatkah za vstop v EU (Turčija, Romunija in Bolgarija), saj ima v teh državah približno polovica prebivalcev denarne težave in na splošno težave s preživetjem (str. 197–198).

3 Metoda

Pri iskanju literature smo uporabili ključne besede in poiskali sorodne knjige, članke, magistrska dela, doktorske disertacije, monografije, diplomska dela in ostalo primerno literaturo. Pri raziskavi smo se omejili na literaturo objavljeno v zadnjih dveh desetletjih in to uporabili kot kriterij. V veliko pomoč so nam bili članki revije univerzalne odličnosti. Z iskanjem po ključnih besedah smo poiskali literature ter članke. Članke smo iskali na Google Učenjak, članke, magistrske naloge ter ostalo primerno literaturo.

Tabela 1. Pomembne ključne besede

Ključne besede za iskanje literature

Slovenske besede	Angleške besede
kakovost življenja,	quality of life
staranje	Aging
delovna doba	seniority
etična skupina	ethical group
kriza	crisis
zadovoljstvo	satisfaction
dolenjska	Dolenjska
zaposlitev	employment

Z iskanjem po ključnih besedah smo poiskali literature ter članke. Najbolj pogoste ključne besede po katerih smo izvedli poizvedovanje skozi brskalnik Google učenjak le te so navedene v tabeli 1.

Uporabljeno literaturo, ki je predstavljena v tabeli 2, smo preučili in iz nje izluščili bistvene ugotovitve na temo kakovosti življenja posameznih avtorjev, strokovnih del in te ugotovitve so navedene tudi v teoretičnih izhodiščih.

Tabela 2. Ključne ugotovitve

Avtor, letnica	Ključne ugotovitve
Svetlik, (1996)	Kakovost življenja ni odvisna le od sredstev , ki jih imajo ljudje na voljo, ampak predvsem od tega, kako ta sredstva uporabljajo
Uhan, (2004)	Na delitev dohodka ne vpliva samo izobrazba in zaposlitev, temveč tudi spol starost, ki imata še vedno pomembno vlogo.
Ringen, (1985)	Odnos med dohodkom gospodinjstva in kakovostjo življenja je odvisen, med drugim, od potreb članov gospodinjstva .
Uhan, (2004)	Zdravje se uvršča med pomembne vidike raziskav o kakovosti življenja in tu vrh prednostnih ciljev prebivalcev EU.
Treven, (1998)	Vključevanje ljudi v vzgojo in izobraževanje pa pomeni spremembo kvalitete celotnega sistema vzgoje in izobraževanja
Požarnik, (2003)	Znanje pa mora vsak »graditi« z lastno miselno dejavnostjo.

Pregledali smo literaturo in pripravili povzetke posameznih avtorjev. V tabeli 2 so ključne ugotovitve posameznih avtorjev. Besede, ki so odebeljene predstavljajo osrednjo ugotovitev z namenom boljše preglednosti, ugotovitve in analiziranja. Ključne ugotovitve smo v nadaljevanju povzeli in povezali v nadaljevanju.

Svetlik (1996) ugotavlja, da kakovost življenja ni odvisna le od sredstev, ki jih imajo ljudje na voljo, ampak predvsem od tega, kako ta sredstva uporabljajo. Uhan (2004) opredeljuje, da na delitev dohodka ne vpliva samo izobrazba in zaposlitev, temveč tudi spol in starost, ki imata še vedno pomembno vlogo, izpostavlja pa tudi, da se zdravje uvršča med pomembne vidike raziskav o kakovosti življenja in tudi na vrh prednostnih ciljev prebivalcev EU. Ringen (1985) poudarja, da odnos med dohodkom gospodinjstva in kakovostjo življenja je odvisen, med drugim, od potreb članov gospodinjstva. Treven (1998) ugotavlja, da vključevanje ljudi v vzgojo in izobraževanje pomeni spremembo kvalitete celotnega sistema vzgoje in izobraževanja. Požarnik (2003) izpostavi, da mora znanje vsak »graditi« z lastno miselno dejavnostjo.

4 Rezultati in razprava

4.1 Staranje

Zdravje se uvršča med pomembne vidike raziskav o kakovosti življenja in tudi na vrh prednostnih ciljev prebivalcev EU. »Skrb za zdravje prebivalcev je naloga vsake članice evropske unije, Evropska komisija pa nastopa kot usklajevalec varovanja zdravja in uravnava pretok informacij med zdravstvenimi sistemi članic EU« (Uhan 2004, str. 202).

Staranje (s tujko senescenca, iz latinske besede senex - »starec« oz. »starost«) je biološki proces, ki se odraža kot postopno slabšanje fizioloških funkcij organizma, kar zmanjšuje njegovo sposobnost vzdrževanja ravnovesja v telesu, s tem pa povečuje občutljivost na spremembe (Wikipedija, b.d.). Gre za kompleksen in še ne povsem razumljen splet pojavov, ki vplivajo na organizem v odrasli dobi življenja in se na koncu zaključijo s smrtjo. V zadnjih

letih-desetletjih se podaljšuje življenjska doba- zvišuje se povprečna starost ob smrti in znižuje prezgodnja umrljivost (pred 65. letom).

Znižuje se umrljivost novorojenčkov- kar kaže na kazalnik kakovosti zdravstvene oskrbe in splošnega zdravstvenega stanja populacije. Ljudje smo namreč potrebovali 200.000 let, da smo na Zemlji dosegli populacijo ene milijarde. Za to, da nas je sedaj že nekaj več kot sedem milijard, pa smo potrebovali pičlih 200 let. Tak trend rasti bi bil že v naslednjem stoletju nevzdržen, a na srečo se svetovna rast prebivalstva umirja. Z besedo staranje opisujemo podaljševanje časa od nastanka organizma do njegove smrti, večji pojavnosti nekaterih bolezni, upadu različnih spretnosti in sposobnosti.

Uhan (2004) navaja, da v raziskavah, kjer preučujejo kakovost življenja glede zdravja, nastopa samoocena zdravja kot temeljna razsežnost zdravstvenega statusa. Po podatkih preteklih raziskav so prebivalci novih članic EU manj zadovoljni z zdravjem kot prebivalci starih članic EU. Najslabše rezultate dosegajo baltske države (Estonija, Latvija in Litva). Razlike glede samoocene zdravja so povezane z družbenim položajem. »Praviloma je ocena zdravstvenega stanja nižja, če je nižja izobrazba anketirancev« (Uhan 2004, str. 203).

Pojavlja se vprašanje ali naj prevlada kakovost ali trajanje življenja? Ljudje pozabljamo, da dolgoživost prinaša tudi stroške-ekonomske. Nikakor ne gre preko teme skrbi za starejše. S tem mislim o izpostavljeni visokemu tveganju za revščino in socialno izključenost. Kot je bilo omenjeno staranje prebivalstva prinaša vedno več upokojenih in manj zaposlenih. V domovih za ostarele so nemalokrat pogoji za bivanje neprimerni (4-5 postelj v sobi, premalo kadra,..), finančno nedostopni, dolge čakalne vrste,... Okrepiti bi se moralo prizadevanje, da starejši ostajajo v domačem okolju čim dlje.

Vsi se moramo zavedati, da je vsak od nas na poti k starosti. Organizacijsko bi bilo treba prevzeti skrb za starostnike, ki le to potrebujejo (dostop do nujnih prehranskih paketov, da je poskrbljeno tako za človeško telo pa tudi socialni vidik ni zanemarjen). Zanimivo bi bilo pod črto potegniti nazadnje tako-željan ugodnejši finančni zaključek. Oseba, ki bo primerno hranjena, v primerni zdravstveni in socialni kondiciji vsekakor ne bo strošek v tolikšni meri kot bi bila sicer.

Sodobna družba je tako postavljena pred vprašanje, ali naj še naprej poskuša podaljševati pričakovano trajanje življenja, ali pa naj dragocene resurse raje usmeri v izboljšanje kakovost življenja ob danem pričakovanem trajanju življenja. Drugače povedano, ali naj se življenju še naprej dodajajo leta ali pa naj se letom dodaja večja kakovost življenja. Če se bo življenje daljšalo hitreje, kot se bo povečevala njegova kakovost, bodo stroški, povezani s starostjo, naraščali hitreje kot bodo naraščale dobrobiti daljšega življenja, in slej ko prej bomo trčili ob problem (pre)obremenjevanja mlajše generacije s stroški starejše.

Težave s tem se pojavljajo že zdaj. Živimo v socialni državi, kjer sta zaposlitev in socialna varnost v veliki navezi in seveda hkrati velikega pomena. Za pokojnine, invalidnine, otroške

dodatke,...prispevajo zaposleni. Na ta način se poskrbi za najranljivejše člene. Med najranljivejšimi člani bi bilo primerno, da izpostavimo starejše, brezposelne,... Glede za to, da je v Sloveniji vedno manj delovno aktivnega prebivalstva je tudi v pokojninski blagajni nevzdržno. Po dostopnih podatkih naj bi se stanje nekoliko izboljševalo s socialnimi transferji. Dvig minimalne pokojnine, dvig denarne socialne pomoči,...je nekako ublažil revščino. Se pa pojavlja vedno več revščine tudi med visoko izobraženimi, zaposlenimi in samozaposlenimi. In več kot očitno je potrebno poseči na trg dela.

Tu govorimo o golem finančnem preživetju, ki pa nikakor ni odraz kakovostnega življenja. Prav je, da se zaposlijo vsi, ki delo še/že lahko opravljajo. Država je v to smer zaznala potrebo po reševanju. Namenjenih je bilo ne malo sredstev v pilotski program aktivacije brezposelnih- o smiselni uporabi tega več milijonskega finančnega vložka bi se dalo razgovarjat.

4.2 Delo in delovna doba

Da se dotaknemo delovne dobe-delovnega življenja. Govorimo o osrednjem delu naših življenj. To je del dneva, ki je najvitalnejši in je izrednega pomena v kakšnem okolju in z kakšnimi odnosi ga preživljamo. Le ti odnosi imajo pomemben vpliv na storilnost, zavzetost in uspešnost delovnih sil in hkrati zelo pomembno kakovost naših življenj v celoti.

Dohodek je pomembno, čeprav pomanjkljivo merilo človeškega dostopa do sredstev in njihove kakovosti življenja. Odnos med dohodkom gospodinjstva in kakovostjo življenja je odvisen, med drugim, od potreb članov gospodinjstva. Na najbolj osnovni ravni se potrebe razlikujejo glede na število ljudi, prisotnih v gospodinjstvu. Skandinavski koncept blaginje izhaja iz raziskav življenjske ravni in je razdeljen na več delov. Podatki se zbirajo na podlagi reprezentativnega vzorca anketiranih. Ena izmed pomembnih mer splošne blaginje je tudi razpoložljivi dohodek (Ringen 1985, str. 103).

Bila je pred leti gospodarska kriza, ki je pustila pomembno razmerje med zaposlenimi in brezposelnimi. Vse več je brezposelnih in s tem tudi brez rednega dohodka. Tudi zakonodaja leta 2012 je pustila svoj pečat- prispevki so se znižali ali so bili ti težje dostopni (malice, štipendije,..). Plače se ne višajo v sorazmerju z življenjskimi stroški. ... Glede za to, da je v Sloveniji vedno manj delovno aktivnega prebivalstva vsekakor ni dobra iztočnica za pokojninsko blagajno. Po dostopnih podatkih naj bi se stanje nekoliko izboljševalo s socialnimi transferji. Dvig minimalne pokojnine, dvig denarne socialne pomoči,...je nekako ublažil revščino. Se pa pojavlja vedno več revščine tudi med visoko izobraženimi, zaposlenimi in samozaposlenimi. In več kot očitno je potrebno poseči na trg dela.

Tu govorimo o golem finančnem preživetju, ki pa nikakor ni odraz kakovostnega življenja.

Država veliko finančnega vložka nameni zaposlovanju mladih. Pa vendar jih je ne malo še vedno v poznih dvajsetih študijsko aktivnih, kar seveda podpiramo-kaj pa zaposlitev? Ni izkušenj, ni odnosa do dela in delodajalcev, želijo se zaposlitve z pridobljeno izobrazbo s primernim plačilom, kar je seveda razumljivo. Ampak, po drugi strani pa delodajalci želijo

osebe, ki bi imele izkušnje, kar je nemalokrat razlog za nezaposljivost in nezaupanje v kakovostno delo osebe. Se strinjamo, da na mladih svet stoji, pa vendar bi se lahko celostno naredila sprememba. Naj učenci zaključijo študij do določene stopnje izobrazbe. Ko se opredelijo za določeno izobraževanje (npr. smer medicina, strojništvo,...) v prihodnjih letih naj pristopi ob tem tako država, bodoči delodajalci, itd...Naj se pristopi z možnostjo študija ter hkrati delom. Država bi del sredstev, ki jih v tem trenutku namenja programom za zaposlitev z vzpodbudami na način raznih subvencij namenila prav tako delodajalcu. Vendar bi ta delodajalec svojega bodočega zaposlenega že izobraževal v zeleno smer, hkrati pa bi učenec pridobil znanje, ki ga bo kakovostno uporabil pri svojem delu, prenos bi potekal tudi medgeneracijsko,... Korist bi bila tako na strani zaposlenega kot delodajalca.. Se strinjamo, da je fluktuacija novih generacij obsežnejša se pa vsaj delno razbremeni, usmeri in ne čaka predolgo, da se delovni potencial pri mladih izkoristi. Mladim zaposlitev prinese dohodek, ki je pomemben za njih same. Zaslužek je prav tako dobrodošel tudi za osebe, ki tega šolarja vzdržujejo npr. starši. Izobrazba je pomemben dejavnik posameznikove blaginje in njegove uspešnosti. Raziskave kažejo, da bolj izobraženi posamezniki živijo dlje in imajo manj zdravstvenih težav.

4.3 Etnična skupina - Romi

Govorili smo o socialni državi o tem kako se poskrbi za najranljivejše. Slovenija sodi tudi med pravne države. Romi. Zakone, ki jim omogočajo otroške doklade in socialne dodatke zelo dobro poznajo in jih znajo uveljaviti. Slovenska država jim to dovoli in drznemo si zapisati, da so prav slovenski državni organi krivi, da so Romi postali takšni kot so.

Slovenska ustava določa, da se položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, določijo z zakonom. Ustava v primerjavi z ustavno ureditvijo položaja in posebnih pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti (64. člen Ustave Republike Slovenije) ne določa kolektivnih in individualnih pravic, ki naj bi pripadale romski skupnosti in njenim pripadnikom, temveč njihovo urejanje v celoti prepušča zakonu.

Na osrednjem spletnem mestu državne uprave Slovenije GOV.SI navajajo, da je bil namen zakonodajalca leta 2007, ko je bil sprejet Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, da se romski skupnosti kot manjšinski skupnosti v Sloveniji podelijo posebne pravice, ki ji bodo omogočale ohranjanje in razvijanje kulture, jezika in etničnih posebnosti ter sodelovanje tako na lokalni kot državni ravni.

Slovenski pravni organi tako ministri do predsednika vlade so poklicani in s strani državljanov podprti, da poskrbijo, da se zagotovi spoštovanje pravne države. Dosedanje vlade mandatov niso izkoristili za uresničitev pričakovanega – niso zaprli tistih, ki znova in znova počnejo kazniva dejanja, niso odvzeli otrok tistim, ki kršijo njihove pravice, živijo pa od bonitet, niso porušili nezakonito postavljenih objektov. Očitno je, da gre za dvojna merila, kar je pravno in moralno nedopustno!

Slovenca-civila bodo za lažjo obliko kaznivega dejanja zaprli, roma za težjo, pač ne. Kdo je torej diskriminiran? Če bi kdorkoli postavil brez dovoljenja barako ali kak drugačen objekt, četudi na svoji zemlji, bi mu državni organi s pomočjo inšpekcij in v zadnji fazi tudi policije, to ob ustreznih odločbah seveda porušili. Kot je razvidno iz napisanega je pereče področje, za katerega se ni našla ali upoštevala še nobena možna rešitev.

Dejstvo je, da imamo primere, ko so romski otroci v šoli zato, ker morajo biti zaradi prejemanja socialni transferjev. Pogoj za prejemanje denarja je namreč prav redno obiskovanje pouka. Če prejemanja teh denarnih pomoči ne bi bilo, bi bil obisk šol verjetno še bistveno nižji. Pogosto so starši krivi, da otroci ne hodijo v šolo, da obdržijo svoje otroke doma. Za večino Romov izobrazba pač ni pomembna, ni vrednota prav tako jim ni pomembna tudi zaposlitev.

Romi na Dolenjskem še vedno živijo v zelo slabih razmerah, razlog za to je, da se je z romsko problematiko na Dolenjskem zelo malo ukvarjalo (lokalna skupnost in država), zgled bi morali poiskati pri Romih v Prekmurju.

V grobem bi lahko dejali, da diskriminacija vsekakor je prisotna, državni organi primernih ukrepov ne poznajo. Torej nam Slovencem ostane dilema ali postanemo kot romska populacija ali se še vedno oglašamo, opozarjamo, ukrepamo tudi izven meja, pričakujemo pomoč EU...

Izobraževanje je vseživljenjski proces. Začne se z vzgojo predšolskih in šolskih otrok, mladostnikov in odraslih oseb, ki so različnih starosti. Izobraževanje je povezano s pridobivanjem znanja in je tako pomemben dejavnik razvoja. Prav tako izobraževanje povezujemo z razvijanjem vrednot (takšne, ki jih uporabljamo na kateremkoli področju življenja) in inteligence. Vključevanje ljudi v vzgojo in izobraževanje pa pomeni spremembo kvalitete celotnega sistema vzgoje in izobraževanja (Treven, 1998, str. 197).

V Sloveniji potekajo številne šolske preнове, saj je cilj tega kakovost znanja. Znanje naj bi bilo medpredmetno povezano in trajnejše. Znanje pa mora vsak »graditi« z lastno miselno dejavnostjo. Pomembno je, kaj se dogaja v človeški, natančneje v učenčevi glavi, saj je prednost, da lahko učenci samostojno razmišljajo in odkrivajo nove stvari, ne da jih samo sprejemajo od drugih (Marentič Požarnik, 2003, str. 2).

Vsekakor šolanje, izobraževanje, zaposlovanje,... je primarna rešitev trenutne situacije in upoštevanje pravne države.

4.4 Kriza

Bruyninckx, (2022, 2. ods.) predstavlja, da se je od leta 1950 število prebivalcev na svetu več kot potrojilo in doseglo skoraj 8 milijard, gospodarska proizvodnja pa se je 12-krat povečala. To izjemno rast je omogočilo silovito povečanje uporabe naravnih virov, kot so zemljišča, voda, les in drugi materiali, vključno z minerali in viri energije. Ta veliki pospešek je stotine milijonov ljudi rešil iz revščine, vendar je negativno vplival na ekosisteme in povzročil podnebne spremembe.

Od političnih koridorjev do akademskih platform, ves svet govori o globalnih krizah: zdravstveni krizi, gospodarski in finančni krizi, podnebni krizi in krizi narave. V končni fazi so to samo simptomi istega problema: naše netrajnostne proizvodnje in potrošnje. Pretres, ki ga je prinesel covid-19, je samo razkril sistemsko krhkost našega globalnega gospodarstva in družbe z vsemi neenakostmi, ki jih vsebujeta (Bruyninckx, (2022, 1. ods.).

Zgoraj predstavljeni problemi so žal nekakšna stalnica. Se je pa zadnjih letih pripetilo še svetovna kriza z pojavom covida-19, vojna v Ukrajini, prestop migrantov preko meje. Vseskozi je okoli nas tako imenovana kriza- zdravstvena, ekonomska, moralna,... So torej krize že stanje normalnega in so odraz-izraz nekih samoobrambnih mehanizmov?

Mislimo, da krize so se in se še vedno pojavljajo in se seveda hočeš nočeš tudi bodo. In če pogledamo iz vidika posameznika, da obstane ali nazaduje s standardom se zgodi isto z osebnim razvojem - obstane. V to posledico se priključi tudi družina in bližnji. V kolikor se ne uresničijo potenciali posameznikov, se izgublajo generacije in s tem tudi daljnosežne posledice. Generacija, ki je zatrta danes pa nikakor ni obetajoča za razvoj v prihodnje. Brez tega pa so na vrsti za izgubo že naslednje generacije in krog je sklenjen.

5 Zaključek

Če naredimo kratek povzetek dela, pridemo do ugotovitev, da obstajajo razlike v dojemaju, razumevanju in doseganju kvalitete življenja in sicer zaradi gospodarskih, političnih, zakonodajnih, kulturnih in družbenih razlik. Do izraza pride sklepanje kompromisov tako za dolgoročno strategijo kot skupno dobro. Tega bi se morali zavedati vsi, sploh pa ljudje na vodilnih položajih, ki imajo v rokah vzvode moči.

V raziskovalnem delu smo se dotaknili teme staranja, dela in delovne dobe, etnične skupine-Romi ter kriz, ki so nekako naša stalnica. Pri temah smo podali lastno mnenje ter ga povezali z ugotovitvami iz pregleda literature in virov.

Ugotovili smo, da delo ni ločena dimenzija od ostalih sestavin človekovega življenja, ampak da delovno življenje prav tako vpliva na ostale vidike posameznikovega življenja.

Podjetje oz. organizacija ter država in širša okolica so sestavni del makro okolja, le ti pa lahko s svojo politiko podpirajo in spodbujajo svojo družbo.

Cilji, ki si jih postavljamo naj bodo primerni, kar pomeni, da niso previsoki ali prenizki. In nenazadnje je pomembno, da se učimo pozitivnega odnosa do življenja in prevzema nadzora nad svojimi odzivi v kontaktu z zunanjo okolico. Načinov in poti kako priti do kakovostnega življenja je veliko. Vsekakor pa je za slednje potrebno zdravje, mirnost in sreča. Le ti dejavniki so med seboj tesno povezani.

Da smo uspešni in da je naše življenje kvalitetno ne gre meriti zgolj z finančno, z materialnim premoženjem ter gospodarsko rastjo; temveč tudi, kakšna so naša zasebna življenja, kakšne so možnosti za družinsko življenje.

Vse zapisano, seveda, ni razlog za obup in brezmejni pesimizem. Ljudje morajo uravnati zasebno življenje in kariero, potencialni zaslužek, s preživljanjem časa z družino, država pa bi jim morala zagotoviti najboljše možne pogoje za življenje.

V delu smo si postavili raziskovalno vprašanje kakšni so vplivi okolja ter delovnega življenja na kakovost življenja. V odgovor bi lahko pripisali, da je kakovost življenja zmes raznovrstnih dejavnikov. Kako bo posameznik deloval si lahko sam določi na mikro nivoju. Tu si lahko posameznik sam opredeli kaj pomeni za njega kakovost življenja in delovnega življenja, kaj so njegova pričakovanja in seveda kaj so njegove prioritete. Imamo pa tudi makro okolje . Tu pa stopi v ospredje podjetje oz. organizacija ter seveda država in širša okolica. Država lahko s svojo politiko podpira in spodbuja svojo družbo slednji pa lahko delujejo tudi v drugo negativno smer.

Ne dovolimo, da bi postali izzivi postali ovira, temveč naj postanejo spodbuda za našo nadaljnjo pot.

V članku smo se omejili na pregled obstoječih člankov, literature in vsebin, ki se navezujejo na vpliv življenjskega ter delovnega okolja na življenje. Nadaljevali bi lahko z raziskavo, ki bi jo nadgradili z anketami v določeni organizaciji ali regiji.

Članek je izdelan kot del obveznosti za potrebe študijskega programa Fakultete za organizacijske študije v Novem mestu in ni bil sponzoriran z nobene strani.

Reference

1. Bruyninckx, H. (2002, 30.november). Evropska Agencija za okolje. *Življenje v času številnih kriz: zdravstvene, podnebne, gospodarske krize, krize narave ali preprosto sistemske nevzdržnosti?* Pridobljeno na <https://www.eea.europa.eu/sl/articles/zivljenje-v-casu-stevilnih-kriz>
2. Burnett, B., & Evans, D. (2020). *Designing your work life: how to thrive and change and find happiness at work*. New York: Alfred A. Knopf.
3. Constanza R. Fischer, B., Ali S., Beer C., Bond L., Boumans R., Danigelis N.L., Dickinson J., Elliot C., Farley J., Gayer D. E., Glenn L.M., Hudsped T., Mahoney D., McCahill L., McIntosh B., Rizvi S.A.T., Rizzo D.M., Simpatico T.& Snapp R., (2022, 4. december)). *Quality of life*. Pridobljeno na https://www.academia.edu/48207550/Quality_of_life_An_approach_integrating_opportunities_human_needs_and_subjective_well_being
4. Eurofound (2022, 5. december). Quality of work and employment in Europe. Issues and challenges. Luxembourg. *Publications Office of the European Union*. Pridobljeno na <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2002/12/en/1/ef0212en.pdf>
5. European Foundation of the Improvement of Living and Working Conditions (2022). *First European Quality of Life Survey: Life satisfaction, happiness and sense of belonging*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
6. Fahey, T., Whelan, C. & Nolan, B., (2022, 22. november). *Spremljanje kakovosti življenja v Evropi (poročilo)*, Eurofound. Irska. Pridobljeno na <https://policycommons.net/artifacts/1837388/monitoring-quality-of-life-in-europe-report/2580017/>
7. Jeans, A., Delhey, J., Keck, W., Nauenburg R., Fahey, T., Maitre, B., Whelan, C., Anderson, R., Domanski, H., Ostrowska, A., Olagnero A., in Chiara Saraceno (2022, 31. december). *Quality of life in Europe. European Foundation for the Improvement of living and Working in Europe*,

Publications office. Pridobljeno na

https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2004/105/en/1/ef04105en.pdf

8. Marentič Požarnik, Barica (2003). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
9. Merše, B. (2021). *Kakovostna starost- kakovostno staranje kljub vsem življenjskim težavam*, Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
10. Portal GOV.SI (2022, 22. november). *Romska skupnost*. Pridobljeno na [https:// www.gov.si teme/romska-skupnost/](https://www.gov.si teme/romska-skupnost/)
11. Svetlik, I. (1996): *Kakovost življenja v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. Treven, S. (1998): *Management človeških virov*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
13. Uhan, S. (2004): *Kakovost življenja v razširjeni Evropi*, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. Wikipediija, (2022, 2. december). *Staranje*. Pridobljeno na [https://sl.wikipedia.org/ wiki/Staranje](https://sl.wikipedia.org/wiki/Staranje).

Renata Vovk je diplomirala na Visoki šoli za upravljanje in poslovanje v Novem mestu, je študentka na magistrski stopnji FOŠ. Zaposlena je na oddelku za Finance, računovodstvo in planiranje kot strokovni sodelavec za ekonomsko področje.

Abstract:

Impact of the Environment and Working Life on Quality of Life

Research question (RQ): What are the effects of the environment and working life on quality of life?

Purpose: Quality of life changes from year to year. The purpose and aim is to provide an overview of the current situation and to propose approaches to improvement.

Method: In the study we used a qualitative method based on analytical study. It is based on the study of existing literature, articles and personal experience.

Results: We have found that work is not a separate dimension from the other components of human life, but that working life also affects other aspects of an individual's life.

Organisation: The organisation and the state and the wider surrounding area are an integral part of the macro environment, and they can use their policy to support and encourage their society.

Company: People need to balance their private lives and careers, potential earnings, spending time with their family, and the state should introduce them with the best possible living conditions.

Originality: In the work we presented important factors that affect the quality of life and working life. They are the only one suitable to be exposed and analysed and proposals for improvement.

Limitations/further research: We limited us to reviewing existing articles and content related to the impact of living and working environments on life. We could continue with research that would be upgraded with surveys in a particular organisation or region.

Keywords: quality of life, ageing, seniority, ethnic group, crisis, satisfaction, Dolenjska, employment.

Copyright (c) Renata VOVK

Creative Commons License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.